СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 202. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 29-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 202. Jersey City, N. J., Saturday, August 29, 1936. THREE CENTS

ПРЕДСТАВЛЯЄ ЛАНДОНА ЗА ОРУДДЯ ГЕРСТА

ВАШИНГТОН. — Секретар внутрішних справ Ікес ...й виборчій промові, виголошеній на радіо, ... кандидат Републиканської Партії на уряд ...дента Злучених Держав, це сліпе орудя в руках ...свого політичного „боса", Вилієма Рендолфа Герста. „Як ...четеся дістати до кандидата Републиканської Партії", ...ив Ікес, „то дістаньтеся вперед до Герста".

...кес говорив, що Ладон виголошує багато про... ...промовах не вирішує ніяких спірних пи...

...ОВА ҐАЗЕТА КРИТИКУЄ ЛАНДОНА.

НЮ ЙОРК. — Не зважаючи на те, що Ґерстові ґазети „відкрили" й „збудували" Ландона, себто реклямою в ґазетах винесли його на становище кандидата Републи...ської Партії на уряд президента Злучених Держав, ...ільки Ландон не погодився з поглядами Герста, Гер...ґани виступили проти Ландона.

Герс...в щоденник „Ню Йорк Америкен" виступає в ...ловиці проти Ландона за його промову, виголошену в ...кві. Ню Йорк, а саме проти уступу, в котрім Ландон ...ється проти вимагання від учителів присяги льо...я...и. Ландон заявив, що від учителів не треба дома... ...іяких інших присяг поза ті присяги, яких домага... ...від інших горожан. Ця заява стояла в різькій су...ності з довго веденою пропаґандою Герстових ґа...

Герстів орґан виступає проти становища Ландона, ...ваючи його неамериканським.

СМЕРТЬ СЕКРЕТАРЯ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — В однім місцевім шпиталі помер на недугу серця й інфлюенцу Джордж Дерн, секретар (міністер) війни в кабінеті президента Рузвелта.

Дерн походив зо стейту Юта. При смерти мав 63 роки. Стояв на чолі военного департаменту від обняття уряду президентом Рузвелтом.

Уряд проголосив жалобу в цілій армії. Президент Рузвелт змінив програму своєї тури по західніх стейтах, щоби бути на похороні.

БОРОТЬБА ЗА ЗАСАДУ ОРҐАНІЗУВАННЯ ЮНІЙ.

СИРАКЮЗ (Ню Йорк). — На конвенції Стейтової Федерації Праці прийшло до палкої дебати між прихильниками орґанізації робітничих юній на засаді фахів та прихильниками орґанізації за промислами.

Боротьба покінчилася тим, що конвенція ухвалила не мішатися до боротьби між виконним урядом Американської Федерації Праці й „Комітетом Промислової Орґанізації".

БОРОТЬБА ЗА ДИТЯЧУ ПРАЦЮ.

БОСТОН (Месечусетс). — На зборах Американської Адвокатської Палати внесено резолюцію, щоб конвенція заявилася за ухвалення поправки американської конституції про заборону дитячої праці в фабриках. Прихильники цеї резолюції наводили підчас дебати листи від президента Рузвелта й ґубернатора Ландона за потребу такої поправки, але конвенція не захотіла ухвалити резолюції

Не хотіла теж конвенція ухвалити резолюції за Мунія.

На конвенційнім бенкеті виступав між иншими бесідниками Джан Дейвис, що був свого часу офіційним кандидатом Демократичної Партії на уряд президента Злучених Держав. Він представляв у своїй промові комунізм, фашизм і націзм як „секти одної віри, котрої богом є держава". Він казав, що народи анґлійської мови задержали ще віру в демократію та готові боронити свободи.

МАЛЮЄ ЛАНДОНА ОБОРОНЦЕМ БАГАЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — „Безпартійна Ліґа Праці", що її зорґанізували робітничі юнії, прихильні поновному виборові Рузвелта, видала зприводу промови Ландона в Бофало публичну заяву, в котрій говориться, що цею промовою Ландон показав, що він є кандидатом багачів. „У цій промові Ландон добивається допомоги для нафтових маґнатів і сталевих баронів", каже заява.

МІЛІОНЕР ВИХОДИТЬ З ТЮРМИ.

ЛУИСБЕРҐ (ПА.). — З місцевої федеральної вязниці випущено по відсидженню 2 літ нюйорського фінансіста й банкира Джозефа Гаримена, котрого свого часу засуджено на вязницю до півпята року за неправильности в його банку, що коштували депозиторів міліон долярів.

Коли його питалися, що він думає тепер робити, він заявив, що хоче вчити бизнесу.

ЯК ЗА ПРОГІБІЦІЇ.

ВИЛІЄМСОН (Вест Вірджінія). — Стейтовий поліцай Рул і маршал Інґленд задержали тут підозрілий автомобіль. Замісць задержуватися, їдучі автом почали стріляти. Поліцаї відповіли. Поліцай дістав постріл по черепі, а Інґленд у плече. Один пасажир задержаного авта дістав небезпечний постріл у шлунок. Його стан ґрізний. Його зловили, а 4 інші пасажири авта втекли. Поліцай каже, що в авті були 42 ґальони горівки.

АНТИСЕМІТИЗМ В АНҐЛІЇ.

У Лондоні розпочався процес проти редактора „Фашиста" і друкарні, де він друкувався, за підбурюючі статті проти жидівської раси. У тих статтях говорилося, що жиди є причиною багатьох суспільних лих.

КЛОПОТИ АНҐЛІЙСЬКИХ ФАБРИКАНТІВ.

Анґлійські фабриканти порцеляни продукують величезну скількість тарілок, філіжанок та інших памяткових предметів з портретом короля. Тепер фабриканти в клопоті. Що буде, як король ще перед коронацією одружиться? Тоді ціла продукція до нічого, бо ніхто не купить памятки короля, якщо на ній не буде і королеви. Щоб забезпечитись перед ризиком, фабриканти обезпечили продукцію на велику суму.

ЧЕРЕЗ БУКОВИНУ ДО СОВЄТІВ.

На останній румунській нараді під проводом короля Карла рішено вибудувати залізничу лінію через Буковину до Чехословаччини. Таким чином буде Чехословаччина получена з Совєтами.

51 ОСІБ УБИТИХ У ЗАЛІЗНИЧІЙ КАТАСТРОФІ.

В Москві оголосили комунікат про залізничу катастрофу, що трапилася на стації Карчмська в Сибірі 22-го червня. В катастрофі вбитих було 51 осіб, а 52 особи були ранені. Причина катастрофи — недбальство залізничої служби, внаслідок чого поїзд вилетів з рейок. 13 осіб з начальником стації Карчмська будуть відповідати перед судом у місті Чіта.

МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ У БУЗЬКІВ.

Цими днями горіла стодола в селянина Фроца в Ст. Дворі, коло Бидґощі. На даху стодоли містилося ґніздо бузьків, а в ньому кілька молоденьких, ще навіть не опірених бузенят. Стара бузьчиха, хоч навколо було море полуміни, не хотіла покинути ґнізда, щоб не розстатися зі своїми дітьми. За хвилину завалився дах і мати разом з молодими згоріла живцем.

12-ЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ УБИВ БАТЬКА В ОБОРОНІ МАТЕРИ.

12-літній Г. Ґорайчик убив у Соснівці 45-літнього батька — пияка, який постійно побивав жінку. Хлопця арештували.

САМОСУД.

Мешканці кольонії Марки (ґміна шарківська) на Виленщині Пилип і Осип Букатини та Семйон Тімофей вдушили юнака з шарківського табору Ґервазія Ґеряна, а трупа вкинули до ріки. Причиною цього самосуду було підозріння, що згадані юнаки вкрали 10 літрів молока на шкоду Букатинів.

ВТОПИВСЯ В КЕРНИЦІ.

В селі Велядки (Люблинщина). 9-літній Петро Вельонжек упав до керниці. Заки це завважили і його з керниці витягнули, він уже був неживий.

СУДДЯ І ПРОКУРАТОР У ВЯЗНИЦІ ПІД ЗАМІТОМ ЗЛОВЖИВАНЬ.

Попри голосну сьогодні аферу Ванди Парилевічової, жінки спенсіонованого недавно президента апеляційного суду в Кракові і сестри пок. міністра Перацького, на тлі хабарництва за посади й аванси, є ще й друга скандальна афера, у котру вмішаний бувший окружний суддя в Чорткові, останньо у Львові — Ґонсьоровський та бувший прокуратор у Чорткові — Соколовський. Обох їх арештували під замітом зловживань, а саме хабарництва й надужиття урядової влади і вони є тепер у слідчій вязниці окружного суду у Львові разом з братами Верґманами, з котрих один був посесором у Білій біля Чорткова, а другий купцем у Львові, що на велику скалю займався контрабандою через польсько-румунський кордон.

Ця афера викликала велике враження у Львові й Чорткові з огляду на арештування судді і прокуратора під замітом звичайних кримінальних учинків і цілої низки інших аферистів, що з ними співпрацювали, а які нині сидять теж у львівській вязниці. Слідство треває вже довший час і мабуть не скоро скінчиться з огляду на дуже обширний слідчий матеріял. Розправа відбудеться перед карним трибуналом окружного суду у Львові і вона викликує заздалегідь велике зацікавлення.

ПРИКРА СПРАВА.

ПАТ подає за польською пресою, що з обуренням подає лісту місцевостей на Шлеську польськім, де польські назви змінили на німецькі, як прим. Бальцаровіце на Шенвіве, Блотніца на Квельґрунд, Красова на Кляйнвальден і т. д.—Розуміємо обурення польської преси і співчуваємо. Для нас це тимбільше зрозуміла справа, що подібне було і в нас. Тепер певно і поляки зрозуміють наше положення, коли нам у Галичині змінили Вірлів на Урльоф, Підгаття на Подґаць та багато інших. Це прикре і болюче та крім цього навіть дуже непрактичне. Бо нехай наприклад підчас війни чи маневрів спитає якийсь старшина нашого селянина де лежить Урльоф, або чи далеко до Подґаці... Напевно не довідається.

СПАЛИВ ЗАБУДУВАННЯ ЖІНКИ З ПІМСТИ, ЩО ЙОГО ПОКИНУЛА.

В селі Чулчин, холмського повіту, спалахнула пожежа в забудуваннях Варвари Шимановської. Виявилося, що забудування підпалив її муж з пімсти, що його вона покинула.

ВМЕР ВІД ЗУБА.

В червні ц. р. помер у Варшаві працівник електрівні Лянґе. Смерть наступила нагло, зараз по вирванню зуба в дентистичній приймальні Суспільної Обезпечальні. Рідня померлого запізвала Обезпечальню за відшкодування, а це за ренту 12,000 злотих. Здається, що будуть відкопувати похороненого небіжчика для провірки причини смерти.

ЖИТТЯ ЗА 20 ГРОШІВ.

На майдані Берестейської Унії у Львові пробив довгим ножем М. Юрас 32-літнього К. Ткачука в груди. Рятункове поготівля відвезло Ткачука в тяжкому стані до лічниці. Підчас слідства виявилося, що жінка Юраса позичила жінці Ткачука 20 гр., а жінка Ткачука їх не звертала. Юрас гадав собі цим робом дістати назад 20 грошів.

ЩЕ ТРЕБА ТРОШКИ ПОЖДАТИ...

Польські часописи подають, що мешканець Познаня Антоні Длуґі написав до Мусолінія листа з ґратуляціями по виграній війні та запропонував, щоб Мусоліні відступив кусень Етіопії на польську кольонію. На те дістав п. Длуґі короткого листа від секретаря Мусолінія з подякою за ґратуляції та з зазначенням, що справа польської кольонізації в Етіопії буде розглянена трохи... пізніше,

МАТИ СПАЛИЛА НЕМОВЛЯТКО.

Ірма Кістлер у Домброві Біскупській зараз по породі спалила свою дитинку в пивниці, а тлінні останки її закопала в пивниці під підлогою. На донос акушерки Ґартвіґової, якої Кістлер не кликала при злогах, поліція викрила вбивство й арештувала Ірму Кістлер.

ПЕКОЛЬНА ПІМСТА.

Ґірник з бендзінського повіту Йосиф Дрождж мав особисті порахунки зі сторожем копальні Тубішом. Щоби пімститись, післав ґірник сторожеві пекольну машину в почтовій пересилці. Пачку отворила жінка Тубіша. Наступила експльозія, яка жінку вбила і тяжко покалічила дозорця.

КІСТЯКИ З 16 СТОЛІТТЯ.

В Майдані, пов. Надвірна, в загороді В. Дирки викопали три людські кістяки. Вони походять правдоподібно з 16-го століття.

МАНҐАН НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Від 15. червня ведуть стараннями польського держ. ґеольоґічного інституту ґірничі роботи в Гриневій, пов. Косів; шукають по полонинах манґанної руди. Працює 70 осіб; технічні роботи виконує одна фірма аж з Соснівця. Манґан має велике промислове й технічне значіння. Тому кілька літ ствердив у згаданих околицях проф. Токарський з експедицією поклади манґанної руди в складі 36 проц. заліза й фосфору, 19 проц. кремянки.

ВЛАСНИК РЕСТОРАНУ ЗІ ЛЬВОВА ВБИВНИКОМ.

Ніччю 1-го липня хтось убив кухонним ножем (14 ударів) 45-літнього молочара з Новосілки коло Гологір (золочівський повіт), жида Йону Тененбавма. Підозріння за вбивство впало на Макса Допера, який мав у Львові ресторан при вул. Городецькій і свого часу обвинувачував, що його жінка намагається його отруїти. Виявилося, що Допер умово-хорий.

ГОЛОДІВКА ПОЛЬСЬКИХ СТРАЙКАРІВ

БИТОМ (Польща). — Триста польських вуглекопів, яким заряд копалень не виплатив цілости їх платень, вийшли на страйк. Колиж по десятьох днях страйку їм всетаки не вдалось добитися заплати задавненої платні, вони спустилися в копальню і розпочали там голодовий страйк. Вже четвертий день вони не приймають їжі. На верху стоять їх жінки і діти, благаючи страйкарів, щоб не заморювали себе голодом. Одначе страйкарі відповідають, що не приймуть ні одної каплі води, аж поки не дістануть задавненої платні. „Ми боремомося за своїх жінок і дітей", вони говорять.

НЕДУҐА ПАПИ.

ВАТИКАН. — Папа Пій XI. такий знеможений вістками з еспанської революції, що не здужає піднятись на ноги. Пралати католицької столиці заявили, що папа в останніх роках дуже інтензивно працював над поборюванням комуністичної небезпеки й через те піднепав на силах. Вістки з Еспанії про нищення церков і морди духовних осіб ще більше його підтяли. Проте стан здоровля папи не є надто критичний.

ВИЇЗД РИДЗА СМІҐЛОГО ДО ПАРИЖА.

ВАРШАВА. — Польські офіційні круги подали до відома, що інспектор польської армії Ридз Сміґли виїздить на днях до Парижа, де візьме як обсерватор участь у маневрах французької армії. Йому товаришать шеф штабу ґен. Стахевич і кілька інших високих офіцирів. У Парижі він побуде кілька днів.

ШАХТ ВІДВІДУЄ ПАРИЖ.

ПАРИЖ. — У Парижі перебуває директор німецького державного банку, Гяльмар Шахт. Він переговорював з ріжними французькими фінансовими та політичними кругами про товарообмін, стабілізацію валюти, як теж про біжучі політичні справи. Він запевняв французів в імени Гітлера, що вони не мають чого боятися німецької армії, яку недавно німці подвоїли, бо вона звернена в першій мірі проти большевиків. Шахт переговорював з самим французьким премієром Блюмом і потім на його адресу сказав кілька теплих компліментів, мовляв, Блюм чоловік розумний і доброї волі. Кружляють поголоски, що Шахт пропонував французам підписання акту про ненапад з Німеччиною на 25 літ, коли Франція зірве свій союз з Москвою.

ДОБРЕ, ЩО Є КОГО ЛАЯТИ.

МОСКВА. — Совєтські круги починають тепер признаватися, що їх широко розхвалюваний плян зробити Совєти самовистарчальними під оглядом бавовни цілком не вдався. Вони використовують тепер момент і стараються всю вину за те зложити на зіновієнців і троцькістів, які, за словами совєтських кругів, саботували розвій бавовняного промислу й у висліді велика частина бавовняного збору пропала. Тепер, по недавнім розстрілі 16 троцькістів, Совєти обіцяють поправу.

ЯПОНСЬКО-МОСКОВСЬКІ ЗАГОСТРЕННЯ.

ДАЙРЕН (Манчуко). — Внаслідок зударення на Далекому Сході совєтської військової частини з японською частиною, в якім один совєтський вояк стратив життя, відношення між обома арміями напружилось. Вони починають укріплювати границю та стягати посилення. У звязку з тим японський директор манчуцької залізниці сказав, що Совєти мусітимуть зредукувати свою армію на Далекому Сході з 300,000, яку вони нині мають, до 50,000. Інакше Японія також зачне підносити число своєї армії в Манчуку до того числа, яке мають Совєти.

З ЕСПАНСЬКОГО ФРОНТУ.

БІРІЯТУ (Франція). — Повстанці далі завзято атакували Ірун, одначе без успіху. Зате в околиці Мадриду, повстанський штаб твердить вони осягнули поважні успіхи, здобуваючи важний страґічний пунк у горах Ґвадарама. Вони кажуть, що тепер матимуть вільний шлях на Мадрид. Вони мали теж успіхи над рікою Бідасоа. Урядові летуни знов бомбардували позиції повстанців.

ДИПЛЬОМАТИ ПОВСТАНЦІ.

РИМ. — Офінор доносить з Риму про рідкий випадок, який стався тут у дипльоматичному корпусі на тлі еспанського повстання. Як лиш наспіла вістка про вибух еспанського повстання, персонал еспанської амбасади, що міститься в палаті Фарнезе, заявився за те, щоб приєднатися до повстанців. Одначе сам амбасадор не хотів цього зробити і зажадав він неслухняних урядовців, щоб опустили будинок амбасади. Та урядовці, користаючи з права екстериторіяльности будинку, замісць вийти, арештували амбасадора і тримали його так довго, аж поки він не згодився підписати заяву про димісію.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of th Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТОВІ МИРОВІ НАМІРИ

Президент Рузвелт дав до зрозуміння своїм близьким приятелям, що він задумує виступити по осінних виборах, якщо буде вибраний наново президентом, з пляном міжнародньої конференції в справі миру. Думає він запросити до одної місцевости голови великих держав світу, передовсім Злучених Держав, Анґлії, Японії, Німеччини, Росії й Італії, та заставити їх говорити про основи міждержавного замирення. Поза те президент більше за цей плян конференції не говорить, хіба те, що конференція має бути висловом рівности, себто не мають на ній одні вважатися побідженими, а інші побідниками, як це було на мировій конференції по світовій війні в 1918-тім році.

Думка про мирову конференцію є певно висловом мирних настроїв американського населення, що без сумніву існують у даний мент. З цього боку дехто її навіть уважає за добрий крок виборчої кампанії.

Чи президент Рузвелт виходив зо своєю думкою на те, щоб зловити собі голоси при осінніх виборах, можна поважно сумніватися. Аджеж міжнародня конференція цього роду може легко втягнути Америку в вир европейської політики, а це противиться другому загальному в Америці сентиментові: неохоті мішатися в світову політику, що Америки не зачіпає безпосередньо.

Крім того конференція так, як вона була закроєна, до переведення дуже трудна. Це, що президент плянує скликати не представників урядів, але голови урядів, конференцію незвичайно утруднює. Дехто з тих голов, наприклад король Анґлії, може легко виїхати поза край. З диктаторами вже справа трудніша; з декотрими може й неможлива. Зрештою навіть якби їх усіх дістати, то ледви чи можна сподіватися якого висліду від конференції, на котрій засядуть попри себе анґлійський король, Гітлер, Мусоліні, Сталін і Блюм, себто голови конституційної монархії, конституційної републики, і фашистівський і комуністичний диктатор. Навіть буде трудно знайти для них спільну мову, бо деякі з них знають лиш одну мову, якої інші не знають. Тим трудніше буде знайти для них спільну основу для полагодження міжнародніх непорозумінь, терть і конфліктів. Крім того між ними є люди, в яких певно „не всі вдома". Зрештою кожний з них промовляв би не за мир, а відкликавсяб демаґоґічно до сентименту в краю.

Та президент Рузвелт певно це все самий бачив, а коли він усетаки виступив з пляном, то цим він показав свою особисту і відай американську характеристику, що не радить подаватися перед думкою, поки практична проба не покаже, що вона непрактична. Коли президент мав відвагу сказати, що пора вже державам говорити з собою не як побіджені й побідники, але як рівні з рівними, то цим він поклав тільки першу цеголку до будови міждержавного порозуміння. До будови ще далеко.

КОНҐРЕС МОЛОДІ Й УКРАЇНСЬКА ОЛІМПІЯДА

Українське життя в Америці потребує змісту, щораз нового й живого. Явище це зовсім природне. А неприродним є хіба те, що так багато витрачується у нас сил на справи маловартісні, на тертя та роздори, внаслідок чого є так мало в нас свіжих рук до позитивної праці над творенням нових цінностей у нашому народньому житті. Маючи на увазі ті недомагання, приходиться нам усім привитати з великою радістю змагання тих наших сил, що хочуть внести в наше життя духа обєднання, що хочуть зробити наше життя змістовнішим. Тими силами є для нас і та наша молодь, що орґанізує **Четвертий Конґрес Ліґи Української Молоді Північної Америки.** Виявом змагань молоді до позитивної праці на українськім народнім полі в Америці буде теж і **Перша українсько-американська Олімпіяда.** Як відомо, обидві ці події відбудуться в **Філядельфії, Па**. Конґрес молоді відбудеться **5 і 6 вересня б. р.** (субота і неділя), а Олімпіяда в понеділок, **7-го вересня.**

Кожний, хто застановиться над цим виступом молоді, мусить прийти до переконання, що все те вимагало величезного вкладу **праці,** й то, річ зрозуміла, в першу чергу з боку самої тут родженої **нашої молоді.** Як Конґрес Молоді так і Олімпіяда є — **українські події.** Аранжує їх тут роджена українська молодь для піддержання й узмістовлення українського життя в Америці, для піддержання українського духа серед тут родженої нашої молоді й для закріплення серед цеї молоді українських ідеалів. Отже це праця наскрізь — **ідейна.**

Тепер насувалось би питання, як до цього поставитися **старшому** поколінню української іміґрації в Америці. Та це питання таке просте, що на нього ледви чи треба відповідати. Бо ледви чи знайдеться яка думаюча, свідома й патріотично наставлена українська людина, яка не раділаб цими проявами активности нашої молоді, цими її ідейними змаганнями причинитись і зі свого боку до закріплення української ідеї й на американській землі. Ми бачимо, що старше громадянство вже дало навіть реальну відповідь на те, як воно оцінює отсі ідейні змагання молоді. Ми бачимо, що Злучені Українсько - Американські Орґанізації міста Філядельфії, які є речником обєднаного **старшого громадянства** цього міста, пішли назустріч змаганням молоді і її поперли з усією силою, моральною і матеріяльною. Ми бачимо, що й інші українські народні орґанізації віднеслися до Конґресу Молоді й до Олімпіяди з прихильністю, а такі орґанізації, як от наш У. Н. Союз, дали вираз тій прихильности ще й матеріяльною піддержкою. Коли згадуємо за це, то не тому, що це сталося щось надзвичайне. Бо надзвичайним явищем булоб те, якби справи мались інакше. Ми тільки нотуємо певні факти, от і все. А подаємо їх ще й на те, щоб увесь наш загал знав, як нам ставитися до таких справ. Бо ще час подумати за те, щоб наші товариства по цілій Америці, як і все наше громадянство, подбали, щоб дати спромогу молоді, а в першу чергу нашим спортовцям, бути на Конґресі Молоді й на Першій українсько-американській Олімпіяді. Ще час подбати, щоб з кожної місцевости було вислане на Конґрес і Олімпіяду представництво з нашої молоді. А подбати можна тим, що дасться молоді **матеріяльну** допомогу, себто допоможеться їй покрити кошти подорожі й побуту на Кнґресі й Олімпіяді. А видатки, особливо коли йде про дальше віддалені наші громади, є зависокі, щоб можна було вимагати, щоб їх покривала виключно сама молодь. Додамо, що це вже робиться, як нас інформують з ріжних громад. Українська справа вимагає, щоб такі зїзди молоді відбувалися тепер якнайчастіше, щоб іще за життя старої ґенерації старші мали нагоду дати ідейній нашій молоді допомогу закріпити існування тому всьому, що для нас старших дороге й святе — з українського боку. Саме тепер є чергова нагода, і то добра нагода, показати ділом, що справа нашої молоді, а з нею і нашого ідеалу, є для нас дійсно дорогою.

До цього ще додамо, що ми навіть не припускаємо, щоб старше громадянство з Філядельфії й поблизьких околиць не поперло справи Олімпіяди ще й громадною участю на спортових змаганнях. Ми певні, що воно своєю громадною участю піднесе духа нашої молоді, яка переконається наглядно, що старше покоління дійсно високо цінить кожну прояву здорового руху серед молоді, кожний її ідейний порив. Ми теж думаємо, що знайдеться багато таких зі старшого громадянства в Америці, що захочуть зробити собі раз у життю ту приємність, що виберуться і з дальших міст у дорогу до Філядельфії, щоб на Лейбор Дей бути свідком вияву національної енерґії тих, що в їх руки і серця вкладає стара ґенерація всі свої найкращі почування й ідеали.

О. С.

НЕ КИЄМ, ТО ПАЛИЦЕЮ

Маска демократизму, що її вбрали Совєти, багатьох одурила. Досить є наївних, які щиро думають, що в СССР існує ліберальна конституція, та що устали там всякі переслідування релігії. Про це останнє тут хочу сказати кілька слів.

Дика боротьба з релігією і церквою, — з ґаласом, з маніфестаціями, з цілим **там-там** комуністичної акції, — очевидно устала. Так, як зрештою устав і „воєнний комунізм" і отверте виповідження війни цілій буржуазній Европі й Америці. Але це тільки на те, щоб тим ефективніше повести цю боротьбу **іншими, доцільнішими методами.**

Які ці методи?

Сталін дав приказ: війну з церквою й релігією вести і дальше, але — уникати таких метод, які занадто голосною луною відізвались би за границею. Тою заграницею, якої чуйність треба покищо приспати. Крім того, заґвалтовні способи нищення релігійних „пересудів" нераз осягали зовсім протилежні — від намірених — наслідки, а саме — скріплення релігійного почуття... Отже інші способи!

Кожного молодого совєтського підданого, коли ходить до церкви, — зараз тихцем-михцем усувають з посади, позбавляють хліба, хочби і як марного. Всі адміністраційні приписи й розпорядження протицерковні — мають і досі обовязуючу силу в СССР. На духовенство і церковні забудування накладають високочезні податки. Шиканують вимогами щодо будування. А коли церква не зможе сплатити руйнуючих податків, її замикають. Зовсім леґально. Без крику і ґвалту.

Таксамо випорпують ріжні претенсії, щоби позбавити священиків їх заняття або й свободи. А з другої сторони всякими способами утруднюють наплив нових сил до духовного стану. В таких обставинах не так уже тяжко буде перепровадити ліквідацію більшости парафій. Знову — тихцем-михцем, без крику!

На Україні є три церкви: 1) Так звана словянська (російська), залежна від московського патріярха, — рештки царської церкви. Голова тої церкви, митрополит Константин, мешкає в Харкові. Парафії тої церкви розкидані переважно по більших містах. 2) Українська автокефальна церква, яка не визнає зверхности московського патріярха; нею править Синод, Рада Церковна. Має велику популярність на Україні, в містах і, особливо, на селі. На цю національну церкву сиплються головні удари російської влади. 3) Є ще й „жива церква", яка теж не узнає московського патріярха, але задалеко йдучі компроміси з большевицькою доктриною позбавляють ту церкву на Україні всякої поваги і значіння серед населення.

Духовенство всіх тих церков живе під вічним страхом усіляких репресій, непевне завтра, загрожене в своїм матеріяльнім існуванні. Коли хто з духовенства хоче жити, мусить стати аґентом ГПУ. Позатим та діяльність стисло і суворо контрольована. Цензурі підлягають їх проповіді.

Коли в Харкові нпр. було ще десять років тому 28 чинних церков, тепер лишилося 6. В 1935 р. замкнули москалі Благовіщенський Собор, церкву на Основі. Коли церкви в великі свята переповнені, то нема в тім нічого дивного: їх так мало лишилось, а населення всеж таки росте.

Таке менше-більше положення православної церкви. Це не значить, що падає релігійність. Але це вже інше питання.

Жидівська відвага.

Старий жид Абрум сидить з дітьми за столом. Приходить якийсь гандляр зі старим залізом і хоче продати Абрумові якусь штабу.

— На що мені того? Що з того можна зробити? — питає Абрум.

— Можна зробити кліщі, голки, горщок, пістолет.

— Пістолет? Діти, відсуньтеся!

Іван Вазов.

ОБОРОНЕЦЬ

(Поборникъ).

Юрба пяних сопотійських громадян — не знаю вже коли й чому — вибила мудіра, начальника округи. За кару турецька влада не висилала до Сопоту мудіра зовсім. (Видно, що вперті болгари вже й тоді любили деколи вибити своїх начальників).

Найвищим заступником султана у Сопоті був звичайний чавш, поліцмайстер. Вся влада складалася зрештою з трьох турецьких жандармів і кількох місцевих вартових.

За чотири роки перед квітневим повстанням, 1876-го року, чавшом у Сопоті був Шеріф-Аґа. Гарний, молодий турок із доброї родини, із свіжим, повним лицем, чорним волоссям, чорними вусами та вірлиним носом. Носив волосся на християнський спосіб, так як йому виросло — отже не голився, так як турки. Очі мав чорні, палкі, вдумливі.

У цьому здоровому тілі була дуже добра душа. Шеріф-Аґа був прихильний для болгар. І вони любили його: а жінкам навіть подобався він. Як багато знатних турків, також Шеріф любив випити. Пив у коршмах, ззаду, де ніхто не бачив, не одну чарочку чистої оковити.

Та він був гарний чоловік. Приставав із міською молодю, нераз запрошували його на наші прогульки та пири. Там, при циганській музиці скрипок, труб і бубнів, як чарки кружляли, у щирому братерстві з джаврами радо слухав наших веселих оповідань, або й сам оповідав масні, турецькі жарти.

Службу виконував точно. Та він із природи був добрий, тому хоч який був строгий, умів бути привітливий.

Раз було засідання тайного місцевого комітету. Радили над нічим іншим, як над вічним тодішнім питанням, визволенням із турецького ярма. Пізним вечором вертається нас десять до дому. Стрічаємо нічну варту під проводом Шеріфа-Аґи.

— Чи то гарно для вас, синів знатних батьків, нічю шлятися вулицями? І чи ви не знаєте, що заборонено ходити без ліхтарки? Мої панове, будь ласка, вперед до громадської ради! Ви арештовані!

Повели нас до уряду. Та замісць до арешту повів нас Шеріф-Аґа до кімнати громадської ради, де звичайно знатні міщани мали засідання на мягких килимах, як радили над громадськими справами.

— Тут останетеся аж до ранку, — сказав він — а я вже подбаю про те, щоби вам не було скучно.

Небаром прийшли музики й подвіря громадського уряду до ранку гомоніло від звуків скрипки та хорового співу. Дириґував сам господар.

Він добре знав, що ріжні підозрілі, висланці заграничних комітетів, „апостоли" навідувалися до міста, одначе вдавав, що нічого не знає.

Чому він був такий вирозумілий для болгар? Одні здогадувалися, що Шеріф-Аґа мусить бути болгарин, а навіть християнин із роду. Та це був лише безосновний здогад. У хвилинах щирости, під впливом горівки, коли передовсім був щирий, був би він напевно признався, що він одної з нами крови.

Дуже хитрі впевняли: це все, то політика Шеріфа-Аґи. Його найближчі зверхники нарочно сказали йому бути таким ввічливим для впертих підданих, щоби в окрузі не приходило до непорозумінь. за які опісля треба би відповідати перед урядом.

Це виглядає на неправдоподібне. Може ті вгадали правду, які говорили, що Шеріф-Аґа закохався в якійсь болгарці.

Досить, що Шеріф-Аґа вдержував спокій і хотів теж мати спокій. На місто не сміло впасти ніяке нещастя. Та одного дня таки прийшло нещастя, хоч який добрий був Шеріф-Аґа.

Діякон Левський, найславніший з усіх апостолів волі, зявився в Сопоті — самособою якнайпотайніше та найобережніше, бо тут ішло про життя. А як Левський за містом ждав на замовленого коня, щоб поїхати далі в балканські гори, підійшов до нього якийсь пан і каже:

— Плащ, що ви його маєте на собі, то мій.

Прийшло до словної перепалки, шарпанини, вкінці бійки. Чужинець, сильний чоловік, схопив плащ і пустився втікати. Левський схопив пистолю, хоче стріляти. Нараз приходить йому на думку, що на відгомін стрілу збіжаться люди, які працювали на полі. Левський сховав пистолю і втік.

Незнайомий не був опришок. Левський не міг того знати, що ще інший революціонер украв плащ тому сильному чужинцеві, а саме так, що вломився у крамницю...

Словом, плащ завдяки цій нічній пригоді дістався до первісного власника. Він перешукав кишені й поблід. Що він там знайшов — самі підозрілі річи.

Незнайомий злякався. Побіг до приятелів, показав їм папері, печатки — приятелі підняли крик: треба з цим якстій із хати — за таке можна повиснути на шибениці.

Незнайомий побіг до громадського писаря, що був болгарином. Розповів йому, що того здогадного злодія — Левського — бачив нераз, як виходив із хати доктора Кощникова, а потім той злодій — Левський — поїхав звідси кіньми Івана Іліва...

Пів години пізніше всі люди в Сопоті здогадувалися, що то був ніхто інший, лише діякон Левський. І ждуть неспокійно, що буде далі...

Громадський писар добув із плаща сфальшовані пашпорти, підбурюючі книжки, комітетові листи із Сопоту й інших місцевостей, кусники воску з турецькими печатками та поклики до повстання. Злякався. Переляканий прикликав Шеріфа-Аґу, а щоби змити вину із себе, розповів йому все.

Шеріф-Аґа вислухав спокійно. Місто не відповідає за тих, що роблять такі збитки. Кожний мусить сам зїсти, що наварив...

— Щира правда, — сказав Шеріф Аґа та схопив цей злощасний клунок: пляни, книжки, печатки. „Ходіть тут до кухні!" вкинув усе туди та сказав: „Так уже з тим зроблено порядок".

Біда була із Шеріфом-Аґою, коли потім дійсно стали приготовляти повстання. Сходини відбувалися майже явно. Молодь вправляла біля монастиря сліпими патронами, виголошували промови. Шеріф дивився на це з жалем і зчудуванням.

Раз сказав він до одного знатного громадянина:

— Ваше місто військо пустить із вогнем — це станеться напевно після того всього, що ваші пустоголові хлопці тут почали. Я раджу вам лише: моліться до Бога, щоби Шеріф-Аґа був і далі поліцмайстром у Сопоші.

Міста не підпалили, бо до повстання в Сопоті не прийшло. Тосун-бей, турецький командант, збурив сусіднє місто Клісуру. Звідтам вернувся він із валкою возів, повних добичі... привіз зі собою шістьдесять бочок нафти та клоччя, щоби й Сопот покарати. Бо в його списі Сопот був записаний, як гніздо загорілих повстанців. Та люди благали навколішках, зложили беєві трицять тисяч і присягалися, що ніхто від них не є вірніший султанові. А Шеріф присягнув на життя своїх дітей, що тут у містечку нема ніодного ворога держави тай ніколи не буде.

Так то тоді вратувався Сопот. Одначе згорів на другий рік — після того, як одушевлено приймав Гуркових козаків, які прийшли з Казанлика, та мусіли завернути незадовго, як надійшли турецькі дивізії. Мстиві башибожуки кинулися на Сопот. Люди повтікали, та майже всіх їх здогонили турки в балканських горах і повбивали або взяли в полон.

Забрали з собою назад може яких сто жінок і дітей та замкнули їх у домі панотця Енія. Десять днів по черзі все нові ряди башибожуків вганяли довкола нещасного дому. І тут Шеріф-Аґа станув в обороні нещасних. Як день так ніч вартував він із своїми людьми на подвірі із готовими до стрілу крісами й остерігав башибожуків, що кожного положить трупом, який зважився би на силу відчинити ворота або перелізти мур, щоби заподіяти кривду безборонним жінкам... Ніччю казав обляженим доносити харчі. Раз загорільці стріляли до нього, одначе на щастя не поцілили. Так він видержав на стійці до останньої хвилини.

Як Шеріф-Аґа бачив, що жінки плачуть на вид димів, що знімалися знад звалищ, що рвуть собі волосся з жалю за вбитими чоловіками, братами та дітьми, плакав і собі. „Не олду, ей Аллаг яребім!", „Мій Боже, яке горе!" лементував він із жалем.

Та над звалищами зійшло небаром сонце волі. Невільники стали панами, а вчорашні пани стали небаром безсилі. Шеріф-Аґа опинився без служби та почестей — бідний, а дітей мав багато. Із спокоєм — прикметним туркам — піддався божій волі. Та вільні болгари не забули, що він їм зробив доброго, як іще вони були невільниками. Вже на перших румельських зборах піддав хтось думку, що в подяку Шеріф-Аґа повинен діставати досмертну ренту. Всі згодилися на це. Лише ломили собі трохи толову, як виринуло питання, яке виправдання дати для признання ренти.

Вкінці признали йому емеритуру як воєнному інвалідові.

І. Т.

БІОРАДІОСКОПІЯ БІСЬКОГО

(З відвідин у д-ра Біського в Парижі).

(Докінчення).

(3)

— Виходить із того, що при неясних або незнаних симптомах недуги треба це все пробірювати?

— Теоретично беручи — так. А тих ампулок і фляшинок є коло 2,000. Розуміється, завдяки практиці й вправі не шукається напомацки й не витрачується час на непотрібне шукання. Але з другого боку треба взяти на увагу також те, що дана людина, що шукає лікарської помочі, не мусить мати лиш одну недугу, а цілу низку, і ту цілу низку треба встановити. Таксамо дана людина, а навіть лікарі, що застосовують дотеперішні методи діягнози хвороби, можуть у своїй діягнозі помилитися. А втім зверніть увагу на те, що навіть при таким сифілісі не так легко пізнати цю недугу, бо на 100 проб крови сифілітиків лише при 27 випадках стверджується присутність сифиліса, а 73% виказує негативний вислід. Цього ніколи не може трапитися з моїм апаратом. Він не може помилятися. Дам вам один приклад із своєї практики. Один уже старий француз тяжко захворів; лікарі встановили рака внутрі долішньої частини тіла; згідно з їх поглядом операція була неминучою. Але перед самою операцією прийшли до мене. І що показалося? Недужий зовсім ніякого рака не мав; зате зовсім несподівано навіть для самого пацієнта показалося, що він має — застарілого сифіліса й шанкра, яких набавився ще перед кільканадцятьма роками, коли мав 20 років життя; тепер наступили тяжкі комплікації у звязку з тим. Цей приклад вказує також на те, що не треба чекати, аж хворий вмирає, але кожний, що навіть почувається здоровим, повинен дати себе провірити, чи він не має початків якоїсь недуги, яка може з часом у міру розвитку загрожувати нашому життї.

— А як встановлюєте ліки?

— Зовсім аналогічно, як встановлюю недугу, з тою лише ріжницею, що на місці ампулок із бактеріями чи гляндами, ставлю лікарські препарати. (До речі: сеч завсіди стоїть по правім боці й її не рухається звідти). При ліках є також ріжниця в реагуванні гальванометра. Коли при недугах світляна стрілка гальванометра або стоїть на місці, або посувається тільки наліво, то при ліках посувається також направо. Значіння того таке: коли стрілка стоїть на місці — це означає, що лікарство ні до чого; воно ані не добре, ані не шкідливе. Коли стрілка йде наліво — лікарство добре! І чим більше наліво, тим лікарство ліпше. Колиж направо — лікарство шкідливе. Все відбувається на цій самій засаді резонансу хвиль, в даним випадку хвиль лікарства з хвилями недуги (сечі); бо також кожне лікарство має власну електромагнетну хвилю. Ось, прошу, я вам задемонструю. Напроти ось цієї фляшинки з сечею кладу, напр., це лікарство (д-р Біський показує мені якісь пігулки). Що бачите? — Ага — стрілка посувається направо. Значить лікарство шкідливе. Тепер я лік забираю. Що бачите?

— Стрілка вертається на своє попереднє місце. Тепер затрималась на „зеро".

— А тепер кладу друге лікарство, ось це. Що бачите?

— Стрілка стоїть на місці.

— Значить лікарство ані добре, ані зле. Тепер даю третє лікарство. Що бачите?

— Стрілка йде наліво.

— Аналогічним способом, як встановлення роду ліку, відбувається й встановлення поодиноких доз ліків (тут рішальну ролю грають відступичисла на поділці), а також і дієти недужого, отже чи вині має їсти, напр., хліб пшеничний, чи житний, мясо, яйця і т. д.

— Вибачте за запит: чи не трапляється, що ріжні недуги мають ту саму довжину хвилі? Або ще ліпше: чи одна недуга не має ріжних хвиль?

— Дуже влучний запит! Ось тут криється якраз головна ріжниця між лікуванням моєю методою й лікуванням методами т. зв. офіційної медицини. Ви може чули, що при сифілісі приписують кільканадцять встрикнень сальварсану; але коли перші встрикнення справді є цілющі й, так би мовити, 100-процентово корисні, то дальші тратять щораз більше на вартості й цей процент корисности зменшується аж до того, що певна скількість встрикнень є зовсім непотрібна. Чому? — Цеж зовсім ясно: вже перше встрикнення зачинає лікувати недугу, себто в організмі наступають зміни. Кажім, по третім встрикненні стан недуги і стан організму зовсім не той, що був зпочатку. А інший стан недуги вимагає інших ліків чи інших доз ліків. Не можна приписати якесь лікарство, напр., на 6 місяців наперед, бо організм під впливом ліків міняється. Ми взагалі постійно змінюємося; організм не знаходиться в якімсь постійно непорушнім стані. Отже, що добре сьогодні, не мусить бути зовсім добре завтра, а не то за місяць, чи два. Коли ми вже при сифілісі, то прошу за мною нагору, до канцелярії.

Тут д-р Біський витягає з полиці зпоміж актів пацієнтів одну пачку.

— Ось, прошу, тут маєте аркуш лікування одного хворого на сифіліс. Бачите, кожна візита записана й записаний кожний лік і доза. І бачите, що ліки міняються, таксамо, як дози тих самих ліків міняються.

— З того виходить, — таке принаймні моє враження по вашім представленні — що дотеперішні способи лікування такого, наприклад, сифіліса не можуть у цілості цю недугу вилікувати?

— І так є! Колиб ми представили недугу лінією, поділеною на частини від 0 аж до 10 („0" означалоб здоровий стан організму, 10 найвищий стан недуги), а процес лікування у відворотнім порядку — від 10 до 0 — то дотеперішні методи лікування заходять від 10 нераз лише до 9, в тому часі, коли мої методи доходять майже до 0.

— Всетаки мені не все ясне з тими дозами ліків і їх зміною. Це правда, що недуга під впливом ліків зміняється, чи там зменшується, і відповідно до того повинні бути нормовані дози ліків. Алe всеж не розумію, чому хочби заведика чи непотрібно велика доза ліку при зменшеній силі даної недуги виказується менше учинною, ніж при більшій силі недуги. Льогічно виходилоб, що коли недуга менша, а доза релятивно більша, то така доза за одним махом повинна знищити до тла рештки даної недуги.

— Льогічно так, але медицина чи там недуга має іншу льогіку. Ви чули про деякі хвороби, що вже по укінченні залишають ріжні наслідки: зменшення, а то й утрату слуху, зору, безплідности і т. д. Отже не є тут так просто, мовляв, ось є бактерії якоїсь недуги, ми ці бактерії вбиваємо, і недуга покінчена. В тому то й справа, що недуга не розвивається ізольовано. Я вам уже говорив, що кожна недуга витворює токсини, які заповнюють цілий наш організм, себто наступають зміни в цілому організмі. Такі зміни чи точніше, ці токсини одних паразитів стають вдячним підложжям для розвитку інших паразитів. На одних паразитах паразитують другі, на тих треті і т. д. Отже замало є боротися з першими паразитами, бо залишаються інші. Треба боротися з усіми паразитами. Ось у цьому, подібно, як і в постійній зміні організму, лежить причина, чому треба примінювати не лише ріжні дози, але й ріжні роди ліків при лікуванні якоїсь недуги.

Нашу розмову кілька разів перервали чергові дзвонення телефону, а вкінці прийшов новий пацієнт.

— Вибачте, що мусимо перервати нашу розмову. Коли будете мати час, прошу, прийти ще раз, а покажу вам ще щось.

— Чи не цей апарат діягноскоп, що про нього я вже давно чув і що його прикладається до ріжних частин тіла?

— О, це вже стара справа. Ці апарати, що ви їх сьогодні бачили, пішли далеко далі. Тамтой показував мені, що, напр., печінка чи шлунок хворий, але це ще не багато мені говорило. Нинішні мої апарати йдуть далі, бо говорять мені, що це за недуга, а як її треба лікувати, тощо. Якраз тепер ми переводимо клінічні експерименти на дуже тяжко хворих, і в осени хочу мій винахід враз із вислідами всіх тих експериментів предложити до апробати французької лікарської академії. Роблю це не тільки, так би мовити, для слави, але тоді також зможу свої апарати продавати кожному лікареві, знов же апарати для лікування кожному хворому.

Прощаючись, заповідаю, що скористаю з запрошення й при черговім побуті в Парижі ще раз навідаюся.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідомляємо всіх **членів-хористів з хору О.Д.В.У.**, як теж і не членів, котрі можуть брати участь у хорі співу, **щоб 1-го вересня (септембра) 1936 р. точно в годині 8-мій ввечір прийшли до домівки О.Д.В.У., 217-219 Іст 6-та вулиця в Ню Йорку.**

Зогляду на те, що наш хор О.Д.В.У. буде мати **ряд поважних виступів у наступним сезоні,** тому просимо всіх інтересованих прийти на першу пробу в цім сезоні. Ще раз просимо всіх тих, котрі можуть брати участь в хорі і мають добрі голоси, щоби були так добрі і зголосилися на першу пробу, дня першого вересня точно в годині 8-мій ввечір.

З НАЦІОНАЛІСТИЧНИМ ПРИВІТОМ!

Дірігент хору: **пр. Ю. Кіреченко.** **Управа хору.**

УВАГА! — ГРОМАДЯНИ З ЗАЛОЗЕЦЬ, СТАРОГО МІСТА, ГАЇВ РОСТОЦЬКИХ, ЗАРУДИ, КОВНТУНІВ і округ Залозець!

КОМІТЕТ ЗАЛОЗЕЦЬ, пов. ЗБОРІВ, В ДОПОМОГУ ВИКУПЛЕННЯ НАРОДНОГО ДОМУ В ЯКІМ МАЄ МІСТИТИСЯ УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ШКОЛА, скликає

ЗБОРИ

В СУБОТУ, ДНЯ 29-го СЕРПНЯ (AUG.) 1936 РОКУ

в годині 7-мій ввечір

В ДОМІ П. СТАХОВА, під ч. 121 ГЕНРИ СТРІТ, НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шановні Громадяни! Комітет відбув перші сходини дня 24 серпня 1936 р., на яких вибрано тимчасовий уряд до започаткування акції. До уряду війшли: Павло Стахів, голова; П. Пігович, заст. голови; Антін Карпович, рек. секр.; В. Хоміцький, фін. секр.; Михайло Тенецький і Йосиф Горохівський, контрольна комісія. — Комітет просить усіх громадян з цих околиць прийти на збори, на яких обговоримо плани праці на будуче.

202 **П. Стахів,** голова; **А. Карпович,** рек. секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МОЛОДЬ В ІСТОРІЇ НАРОДІВ.

(З приводу Конгресу Укр. Молоді).

В історії народів молодь відгравала і відграє важну соціяльну і політичну ролю. Соціяльно-революційні і визвольні боротьби поневолених народів опирались переважно на організаціях молоді, бо молодь усе і всюди є тою найрухливішою частиною нації, що не дає старшим заснути.

Туреччина відродилася за почином „Молодотурецької партії", основаної 1866 року й відновленої 1919 р. Визвольна боротьба чехів опиралась на організації молоді „Омладіну", основану 1891 р. Масариком. Ірляндія почала систематичну визвольну боротьбу з заснуванням організації „Білі хлопці" 1781 р.

Німці висвободились від утиску Франції за почином організації „Унія Молодих Людей", основаної 1812 р., а після війни — „націстів", також зложеної з молодих людей. Поляки вели визвольну працю заходами „Організації Молодої Польщі", основаної 1834 р. Кожний нарід опирався й опирається в боротьбі за соціяльне і політичне визволення на молодь, бо старі звичайно вмирають у ліжку.

Чи не радіти нам, що й наша українська молодь в Америці проявляє козацького духа? „Ліга Української Молоді Півн. Америки", що скликує свій 4-тий конгрес до Філядельфії в днях 5, 6 і 7 вересня, робить історію. Обовязком старших є її зусилля піддержати. Чи жадання, щоб старші подбали про висилання молодих делегатів зо своїх місцевостей на цей конгрес так дуже тяжко виповнити?

Не є гріхом умирати в ліжку, але гріхом є не подбати перед смертю про духове забезпечення дітей своїх.

Зробіть свій обовязок!

АС.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПРОСВІТИЛИ?

У большевицькій пропаганді одно з чільних місць займає балачка, що, мовляв, большевицький уряд подбав про загальну просвіту селян.

До цієї претенсіональної пропаганди дає причинок д-р Клайд Фишер, голова астрономічного департаменту при Американськім Музею Природничих Наук у Ню Йорку, що недавно вернувся з подорожі по Европі. Він був між іншим і в Росії як висланник Гарвардського університету на фотографування повного затьміння сонця, що недавно тому було видне в Росії. Д-р Фишер каже, що, не зважаючи на те, що большевицький уряд приняв надзвичайні міри, щоб упередити, чи остерегти селян про затьміння сонця, селяни попали в справжню паніку (поляку). Мали вони найдивніші балачки про це явище природи. Звичайно думали, що якась потвора хоче проковтнути сонце.

Балачки большевицьких пропагандистів це дуже гарні загальники. На це д-р Фишер говорить факти. Чому вірити?

НЕ ПОМАГАЄ.

Доносять з Аризони, що духовники індіянського племени Гопі, застрашені довгим триванням посухи, хопилися за стародавній засіб індіян викликати дощ: вони справили танок з гадюками в устах.

Відтанцювали й гадюки в рот брали, а дощу як не було, так не було.

Дивно їм стало. Національна традиція індіян племени Гопі каже, що танком можна затанцювати дощ, а тимчасом дощу не було.

Читаючи про це здивування індіян, американці тільки посміхаються. Вони розуміють, у чому лежить нерозум такої думки: коли індіянські духовники танцювали, а потім справді впав дощ, то індіяни думали, що дощ упав через їх танок. Тимчасом розумна людина знає, що як одна подія попереджає другу, то не конче вона її викликає.

ЗВІДКИ ТАКА ВІРА?

Цікаво було би знати, як створилася національна традиція в індіян, що танком можна викликати дощ.

Як це так було, наприклад, що як індіяни танцювали, а дощ упав, то вони це звязали з танком, а як дощ не впав, то вони посухи з танком не вязали?

Чи тому, що про невдачу люди забувають, а про вдачу памятають? Чи тому, що дощ годиться з їх бажанням? Або може тому, що всякій людині приємно памятати за те, що вона своїми вчинками викликала якийсь бажаний наслідок?

Не так воно легко знайти дорогу, якою вкорінився забобон. Через те й так трудно його з людей викорінити.

ОСНОВНА ХИБА.

Таких думок, як отся індіянська традиція, що гадючим танком можна витанцювати дощі, не одинока. Вчені, що розслідкували життя й думки примітивних людей, можуть начислити таких думок на тисячі.

Є племена, що витанцьовують собі успіх на полюванню або побіду в війні.

ВІН ОСТЕРІГАЄ?

Юлій Маню, бувший румунський премієр, лідер націоналістичної румунської партії, остерігав румунів у своїй політичній промові перед заведенням у себе фашизму на німецький лад. Казав, що Румунія може розвиватися лише під демократичними інституціями.

Невже він справді серіозно думав, що в Румунії є демократія? Нерумунські народності певно хотіли би знати, в чім румунська політика ще не є фашистівська. У тім, що Маню ще може говорити публично? Як так, то Маню румунський фашизм ще не діткнув. Але чи з того, що Маню ще не чує, виходить, що не відчувають його інші?

ВИКОНУЄ СВОЇ ЗОБОВЯЗАННЯ?

Москва все голосить, що вона виконує свої зобовязання.

Уступлення Булита зо становища американського амбасадора в Росії кидає на це питання нову вазнику світла. Газети пишуть, що Булит покинув своє становище й не захотів на нього вертатись, як большевицький уряд не хотів признати довгів царського уряду.

Чому взяв собі Булит це непризнання так до серця? Може тому, що американський уряд його на те післав, щоб він добився такого признання? Якби так було, то Булита за ту невдачу не посилали би на іншу й кращу посаду. Видно, що Булит таких інструкцій не мав. Припустити тепер можна хіба одно: що перед визнанням большевицького уряду большевики запевняли Америку, що вони визнають царські довги. Тепер вони відмовилися виконати свою обіцянку.

ДОКАЗАЛИ?

На московськім процесі проти 16 большевицьких лідерів, обвинувачених за заговір проти московського диктатора Сталіна, державний прокуратор говорив так:

„Ці нищителі це низькі, гидкі погорди, мерзенні, підлі, зогнилі вбивники - шубравці. Це не тигри, ні льви; це дикі фашистівські собаки, шумовиння людства, шумовиння підземелля, зрадники й бандити".

Читаючи ці визиванки, читачі большевицьких газет у Росії думали собі: „Сильно говорить! Ось вам сила вислову!"

Читаючи ці визиванки, читачі газет поза Росією, думали собі: „Чому він так лається? Невже він не має розумних аргументів на доказ вини обвинувачених?"

ВЧЕНІСТЬ І ОСВІВА.

Як большевики фабрикують пропаганду про загальне поширення в Росії освіти, в інших краях люди сильно критикують стан своєї освіти.

Думаєте може, що населення Англії має основу бути горе зі своєї освіти? Отже ні. В Англії появилася недавно книжка А. С. Ніла, відомого виховника й письменника про шкільні справи, „Чи Шкотія освічена?" У цій книжці автор пише: „Сумною правдою є, що шкотська освіта це простатільки вченість, до того книжкова вченість, а вченість це одна з тих річей, без якої людство може легко обійтися".

Це досить ударяюче становище. Воно вимагає ближчого пояснення: чому саме вченість зайва річ? Це цікава справа й для нас, бо ми часто кажемо, що нам треба науки, але не вміємо сказати, що то таке наука. Нам часто здається, що наука лежить у тому, щоби знати, скільки свічок силу має маяк на будинку газети „Трибюн" у Шікаго.

Самий автор пояснює: „Бо що це помагає, які наші школи, коли наша ціла цивілізація гнила? Як можемо ми не допустити до війни, навчаючи латини або завівши зубарів у школах?"

Отже й маємо думку автора: справа здержання війни — це важне для людей питання. Від війни залежить людське життя. Та що людям помагає знання латинської мови?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Для політичних вязнів з пікніку й хрестин.

Заходами 12 відділу ОДВУ відбувся в неділю, 2. серпня, пікнік у користь політичних вязнів варшавського й львівського процесу. На пікник зійшлося поважне число філядельфійських і околичних громадян. Чистого доходу з пікніку прийшло $70, з чого висилається через Обєднання $50 на повищу ціль.

До цеї суми долучується ще $10, які були зложені гостями на хрестинах донечки панства Вікторії і Миколи Волошанських з Філядельфії. Гром. М. Волошанський є активним членом ОДВУ і на хрестини його донечки Теодори прийшло багато членів ОДВУ і його знайомих та приятелів. Підчас гарної забави голова відділу ОДВУ, Н. Ворончак, попросив збірки на тих, що недавно так гідно репрезентували українців у Варшаві і Львові. Він власне звернув увагу на те, що ми надзвичайно одушевляємося нашими боєвиками, але те, як їм приходиться терпіти за нас душевно й фізично, нам на думку рідко приходить. Тому, щоб хоч у маленький частині показати тим нашим героям, що ми з ними співчуваємо, ми вишлемо на руки комітету допомогового політичним вязням отих $60 для них. Словами отсього допису просимо уряд Обєднання вислати це там виключно для політичних вязнів варшавського і львівського процесу.

На хрестинах отсі гості зложили свої жертви: М. Пророчевський $2; по $1: Бережницький, Ворончак, Сіткевич, пані Сіткевич, Колодій, о. Савчук, Свистун, Токарчук, Левицький, Борисевич, Волошанський, Мусяй, Потучко, Дацко, пані Пророчевська; Семенюк 75 ц.; пані Панасовська 50 ц. Разом $18.25. З того на бажання гостей приділено $10 на політичних вязнів, а $8.25 призначено на продовження Української Радіової Програми у Філядельфії.

До повищого звіту ще треба додати, що отсі громадяни, не маючи змоги бути на пікніку ОДВУ, передали свої жертви на політичних вязнів: по $1: пані Клапко, пані Головата, пані Федина і пані Омелян; Пташинський 50 ц. Разом $4.50 передано до каси ОДВУ ч. 12.

Ми всі свідомі того, що доля політичних вязнів під польським чоботом є страшна. Тому добре булоб, щоб час від часу комітет допомоги політичним вязням подавав поіменно всіх наших українців, що терплять муки в польських тюрмах за українську справу. Дальше добре булоб знати, скільки їх виходить на волю і яка їх доля потім, як вони в тюрмі стратять своє здоровля. Коли би були точні дані про це, то ми певні, що українці в Америці, а головно наше жіноцтво занялося їх долею. Бо так, як помагаємо інвалідам українсько-польської й українсько-московської війни, таксамо мусимо звернути свою допомогу також для інвалідів революційної боротьби проти обох наїзників.

Також дуже важним є, щоб фонди для політичних вязнів були ведені виключно для політичних вязнів, бо лише тоді буде можливо трохи влекшити їх долю.

За Управу ОДВУ ч. 12:

А. Колодій, касієр.

У ВЕТЕРИНАРЯ.

— Я маю дивного коня: раз виглядає він зовсім добре й сильний, потім знову зле, боки позападані. Що ви порадили би мені на це?

— Як знову ваш кінь буде виглядати добре, зараз продайте його!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МОНЕСЕН, ПА.

Молодий український лікар.

Коли якась дитина українських родичів покінчить вищі школи та дібеться становища у якійсь вищій професії, то це радість не лише для самих родичів, але й для всіх українців. Майже нема в Америці такої громади, з якої не вийшлиб нові сили, що будуть гідно репрезентувати свій нарід.

В монесенській громаді ми діждалися першого лікаря, що походить з українського роду. Є ним д-р Михайло Т. Пішко, який недавно покінчив свої студії. Молодий лікар родився в Монесен, де покінчив „гай скул" з блискучим успіхом. Після цього вписався до університету в Пітсбурґу. Покінчив свої студії в університеті Дюк, в Дургам, Норт Каролайна.

Родичі д-ра Михайла Пішка є свідомими українськими громадянами. Нераз дуже тяжко приходилося їм з матеріяльного боку удержувати сина в школах. Одначе вони поборювали ці трудноші, в чому помагав їм їх молодший син Іван, брат Михайла. Тепер мають велике внутрішнє вдоволення, що сповнилися їх мрії й що дочекалися того, що їх син і брат став доктором.

Молодому лікареві ціла монесенська українська громада щиро желає найкращих успіхів у його життю.

о. Г. П.

———о———

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Рідна Школа при праці.

Минулої середи, 19 серпня, відбулися в церковній ґалі при 14 вул. в Ню Йорку збори родичів, які нараджувалися над справами рідно-шкільного виховання наших найменших. Справи ці є надзвичайно великої ваги. Бо ніхто не заперечить, що у вихованню чоловіка молодечий вік є найголовніший. В молодечому віці починає формуватися характер. Підростаюча дитина жадібно приймає в себе ріжні ідеї. З поступом літ ці ідеї кристалізуються, закріплюються і тверднуть, одначе дуже мало зміняються. Тому саме той молодечий вік є такий важний і тому пізніший характер чоловіка та його переконання залежать у великій мірі від тих ідей і тої науки, яку ми подаємо в його ранньому віці.

В ранньому віці ще можна навчити дитину шанувати своїх родичів, шанувати їх звичаї, любити їхню культурну традицію, любити той край, з якого вони походять, а навіть працювати для того краю, який нині, як знаємо, є безправно поневолений ворогами. Коли тої любови ми не защіпимо в молодечому віці, то в пізнішому віці всі наші спроби підуть на марне.

З великою приємністю ми дивимося нині, коли деякі молоді українські хлопці й дівчата беруть участь у громадськім життю, цікавляться нашими справами, приходять на мітінґи наших організацій, а навіть стають до проводу в тих організаціях. Це безперечно радісне явище! Воно радісне не лиш для родичів тих хлопців і дівчат, але й для цілої української суспільности. Та не забуваймо, що зацікавлення нашими громадськими справами, як теж любов до нашої справи, ці молоді люди дістали якраз у свому молодечому віці, у вечірніх українських рідних школах. Там, у тих рідних школах, український учитель засіяв їм зерно любови до свого рідного. В пізнішому віці це зерно прибрало конкретні форми і дотичний хлопець чи дівчина, замісць всю свою молодечу енергію витрачувати на танці та співи, займається теж поважнішими справами, пізнає світ і життя, стає корисний(а) для української суспільности, а також стає через те добрим американським горожанином чи горожанкою.

Тому саме нам не вільно занедбувати цього молодечого віку нашої дітвори. Велику частину нашої громадської енергії присвячуємо нині іншим, теж дуже важним завданням. Одначе не сміємо опускати з нашої уваги також і рідно-шкільного виховання наших найменших. Бо коли це занедбаємо, то за десять літ не стане ні рук ні охоти і для тих інших завдань.

Всі ці справи обговорювано докладно на згаданих зборах родичів. Збори прийшли до висновку, що треба заложити спеціяльний Комітет Рідної Школи при укр. православній церкві на 14 вулиці, наняти вчителя й повести відповідну пропаґанду серед українських громадян, щоби посилали свої діти на рідно-шкільні навчання. Такий комітет вибрано і до нього входять: М. Близнак, голова; Я. Тарас, секр.; гр. Пибор, касієр.

Комітет запросив на вчителя цеї школи п. М. Мостенського. Науку рішено розпочати в жовтні ц. р. В програму рідно-шкільного навчання входитиме не тільки наука читання і писання по українськи та наука рідної мови, але й наука історії і ґеоґрафії України. Крім того, щоб заохотити дітей до цеї науки, будуть влаштовувати ріжні дитячі концерти, представлення і т. п. Громадяни повинні використати цю нагоду та поспішити з вписами своїх дітей.

Колиб записалося більше число старших хлопців і дівчат, що мають поверх 15 літ, то згаданий комітет відкрив би курси для старших осіб, які то курси вів би проф. Нововірський.

Микола Близнак,
Ню Йорк.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА.

(94)

Так вандрував Тарзан на хребті свого приятеля Тантора, аж доки вони не запустилися в темну гущавину нетрів. Серед гущі вони натрапили на гурт чорних воїнів, вірних Вазірів, якими командував Мувіро. Тарзан горячково випитував їх про білих хлопців. Мувіро відповідав, що хоч йому вдалося відшукати сліди хлопців, одначе він не знає, де вони знаходяться.

Дік і Док, зсунувшися з дерева, хотіли пускатись далі в дорогу. Одначе Дік стримав Дока й потягнув його подивитися на те місце, де минулого вечора наскочив був на нього лев. Обійшовши кілька корчів, вони знайшли мертве тіло льва. В ньому сторчала Дікова списа. Оба хлопці остовпіли на цей вид і в першій хвилі не знали, що говорити.

Упевнившися, що лев мертвий, вони приступили ближче до нього. Не було сумніву, що лев згинув від списи. „Гурра!" — закричав Док. „Ти вбив його, ти вбив льва!" Воно справді так було. Лев, що в темноті зухвало кинувся був на Діка, наскочив на виставлену списю, яка пробила йому серце. З прошитим серцем він уйшов іще кілька кроків і сконав.

Дік був захоплений цею подією. „Я хотів би взяти його з собою", він заговорив. Та, побачивши величезне тіло льва, додав: „Бодай голову!" „Знаєш що, замітив Док, „ти відріж йому хвіст. Бо не знаю, чи захочеться тобі таскати з собою більше ніж хвіст". Дік послухав ради й, відтявши хвіст, вони всі подалися далі в глиб нетрів.